Bemærkninger til forslaget

A. Indledende bemærkninger om baggrunden for forslaget om ungdomsgaranti

1. Ungdomsarbejdsløshedens væsen og omfang

Arbejdsløsheden er det danske samfunds alvorligste problem. Den er en menneskelig belastning for alle, den rammer, og den medfører betydelige samfundsøkonomiske tab. Derfor må bekæmpelsen af arbejdsløsheden være det højest prioriterede mål for den økonomiske politik.

I en situation, hvor virksomhederne indskrænker og det derfor er svært at skaffe job, opstår der især problemer for de nye på arbejdsmarkedet – navnlig de unge. Ledigheden blandt unge under 25 år har i næsten alle OECD-lande ligget over den almindelige arbejdsløshed. I adskillige lande har unge været udsat for en ledighedsrisiko, der er flere gange større end andre aldersgruppers. Selv i Danmark, hvor der har været udfoldet betydelige bestræbelser for at skaffe uddannelse og arbejde til unge, har ungdomsarbejdsløsheden været op imod 50 pct. større end den gennemsnitlige arbejdsløshed.

Ved indgangen til 1983 var mellem 80.000 og 90.000 16–25-årige enten ikke under uddannelse eller ikke i arbejde.

2. Den hidtidige indsats

Sigtet med den hidtidige danske indsats har været en udbygning af det kompetencegivende uddannelsessystem kombineret med lokale beskæftigelsesinitiativer til fordel for særlig udsatte unge.

Med vedtagelsen af viften af ungdomsforslag fra en socialdemokratisk regering i foråret 1982 nåede man op på 90.000 årlige tilbud inden for erhvervsuddannelserne og de øvrige ungdomsuddannelser, men det må erkendes, at vi fortsat er langt fra målsætningen om at kunne tilbyde alle unge en kompetencegivende uddannelse.

Ved gennemførelse af jobskabelsesloven er hensigten gradvis at erstatte kortvarige projektlignende beskæftigelser med varige »ordinære« job igangsat ved en aktiv anvendelse af samfundets understøttelsesmilliarder.

Den almindelige arbejdsløsheds kraftige stigning siden 1980–81 har imidlertid sammen med de meget store ungdomsårgange i disse år forøget den udfordring, samfundet står over for, og besværliggjort løsningerne.

Ikke mindst de unge med den ringeste motivation for uddannelse og de færreste sociale ressourcer har måttet undgælde for denne negative udvikling, hvad blandt andet de første rapporter fra regeringens ungdomsudvalg har vist.

3. Ungdomsgarantiforsøgene

Inspireret af drøftelser på nordisk plan, i OECD og EF igangsatte den socialdemokratiske regering med støtte af et bredt flertal i folketinget et forsøg med en ungdomsgaranti i september 1980 i 2 amter, Storstrøms og Århus. Sigtet med forsøget var at efterprøve muligheden af at tilbyde alle unge, der forlod folkeskolen uden at komme i gang med en uddannelse eller arbejde, og alle langtidsledige unge under 25 år en mulighed for erhverv og arbejdsmarkedsuddannelse og/eller et job i den private eller offentlige sektor.

Forsøgene har været udført med betydeligt engagement fra de lokale myndigheders og organisationers side i de to amter. Det er glædeligt at se, at stort set alle instanser, der har arbejdet konkret med ungdomsgarantiforsøget, bakker en fortsættelse af ungdomsgarantien op.

Ungdomsgarantiforsøget har haft en række gunstige virkninger for de unge. I kraft af garantien har man fået vejledningskontakt til langt flere unge end hidtil, og det er navnlig i 1982 lykkedes at fremskaffe flere jobtilbud i den private sektor.

Selv om forsøgene også har afdækket store vanskeligheder for de unges uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, kan der ingen tvivl være om, at ungdomsgarantitanken er rigtig, og at den gradvis bør udstrækkes til hele landet.

Når der også har været skuffelser, skyldes det, at forsøgsregionerne har manglet en række afgørende forudsætninger for ungdomsgarantiens opfyldelse.